

College van burgemeester en wethouders
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Betreft: gevraagd advies op de Participatieverordening

Nijmegen, 13 juli 2026

Geacht college,

Introductie

De participatieverordening regelt hoe inwoners worden betrokken bij beleid en besluitvorming van de gemeente. De Adviescommissie Kleurrijk Samenleven Nijmegen (hierna: KSN) ziet het belang van deze verordening, maar wil benadrukken dat participatie niet alleen toegankelijk moet zijn, maar ook daadwerkelijk inclusief en representatief. Dit vraagt aandacht voor het bereiken van ondervertegenwoordigde groepen, de positie van bestaande adviesstructuren en de manier waarop invloed en terugkoppeling worden geborgd. In dit advies worden deze drie aandachtspunten uitgewerkt met bijbehorende adviespunten.

1. Maak inclusieve participatie concreet

Onderbouwing

In de “visie en koers voor participatie en democratische vernieuwing” (hierna: visie en koers) benoemt de gemeente het risico dat participatie blijft steken bij "dezelfde mensen en instanties" en dat vooral inwoners worden bereikt die "hard kunnen roepen en een podium weten te vinden". Dit risico kan ook inwoners met een migratieachtergrond raken, bijvoorbeeld doordat deelname wordt beïnvloed door:

- bekendheid met gemeentelijke processen
- taal en communicatie
- vertrouwen in instituties
- eerdere negatieve ervaringen met de overheid

De verordening bevat belangrijke uitgangspunten voor inclusieve participatie, zoals begrijpelijke taal, toegankelijke communicatie en aandacht voor ondervertegenwoordigde groepen. De uitwerking hiervan blijft echter beperkt. Hierdoor bestaat het risico dat de invulling van inclusieve participatie per traject verschilt, afhankelijk van de interpretatie van betrokken medewerkers. Ook wordt bij de evaluatie na twee jaar niet expliciet benoemd hoe wordt beoordeeld of verschillende inwonersgroepen daadwerkelijk zijn bereikt. Daardoor is onvoldoende geborgd dat de ambitie van inclusieve participatie ook in de praktijk wordt gerealiseerd.

De visie en koers benadrukt daarnaast het belang van ervaringsdeskundigheid, maar dit is onvoldoende terug te zien in de verordening.

Ervaringskennis biedt waardevolle inzichten in drempels voor participatie, vormen van uitsluiting en onbedoelde effecten van beleid. Deze kennis kan op twee manieren worden benut: enerzijds aanvullend op bestaande participatievormen en anderzijds binnen participatieprocessen zelf, bijvoorbeeld bij het vormgeven van werving, het ontwerpen van participatievormen en het beter aansluiten bij verschillende groepen inwoners.

Advies

KSN adviseert om inclusieve participatie concreter uit te werken en duidelijker te beschrijven hoe de gemeente ervoor zorgt dat ook inwoners die minder snel deelnemen aan reguliere participatieprocessen daadwerkelijk worden bereikt. Werk daarbij uit:

- hoe wordt vastgesteld welke groepen onvoldoende worden bereikt;
- hoe bij de evaluatie wordt gemeten welke inwonersgroepen zijn bereikt, welke groepen achterblijven en welke verbeteringen nodig zijn om participatie inclusiever te maken;
- welke aanpak wordt ingezet om deze groepen actief te betrekken;
- hoe ervaringskennis structureel wordt benut bij het bereiken van inwoners én bij de inrichting van participatieprocessen. Denk hierbij aan:
 - o het betrekken van bestaande adviescommissies;
 - o samenwerking met lokale netwerken en maatschappelijke organisaties, waarbij specifieke aandacht uitgaat naar migrantenorganisaties vanwege hun belangrijke rol in het bereiken en betrekken van migrantengemeenschappen;
 - o inzet van sleutelpersonen;
 - o wijkgerichte participatie, zoals wijkgesprekken of bijeenkomsten op plekken waar inwoners al samenkomen.

2. Borg de positie van bestaande adviescommissies binnen de nieuwe participatiestructuur

Onderbouwing

De verordening zet in op inwonerparticipatie, inwonersberaden en overheidsparticipatie. Deze vormen kunnen waardevol zijn, maar nemen niet dezelfde rol in als de bestaande adviescommissies. Een adviescommissie heeft namelijk een andere functie dan een tijdelijk participatietraject:

- een adviescommissie bouwt kennis op;
- signaleert structurele ontwikkelingen;
- brengt ervaringskennis in;
- vertegenwoordigt perspectieven van groepen die minder vanzelfsprekend deelnemen.

Dit sluit aan bij de visie en koers van Nijmegen, waarin wordt genoemd dat de positie van “wijkraden, buurtcomités en adviescommissies” beschreven moet worden om duidelijkheid te creëren over de samenwerking tussen verschillende vormen van participatie.

Advies

KSN adviseert om duidelijk te maken hoe adviescommissies zich verhouden tot nieuwe participatievormen, zoals inwonersberaden. Betrek KSN vroegtijdig bij de ontwikkeling en organisatie van nieuwe participatievormen, zodat vanaf het begin rekening kan worden gehouden met relevante aandachtspunten en de behoeften van diverse doelgroepen binnen migrantengemeenschappen. Nieuwe participatievormen en bestaande adviesstructuren zouden elkaar moeten versterken en niet naast elkaar moeten bestaan zonder duidelijke afstemming.

3. Borg duidelijke communicatie over invloed en terugkoppeling

Onderbouwing

De verordening vraagt dat in participatieplannen wordt vastgelegd welke invloed inwoners hebben en dat na afloop een openbaar eindverslag wordt opgesteld met de opbrengsten en de reactie van het bestuursorgaan. Dit is belangrijk voor helderheid over verwachtingen en voor het versterken van vertrouwen in de overheid, vooral bij inwoners die al afstand ervaren tot de overheid.

Tegelijkertijd betekent het formeel vastleggen hiervan niet automatisch dat dit voor alle deelnemers ook in de praktijk duidelijk is.

Tijdens de toelichting van de gemeente is duidelijk geworden dat bij inwonersberaden in de eerste bijeenkomst wordt toegelicht welke invloed deelnemers hebben en aan het einde een aparte bijeenkomst voor terugkoppeling plaatsvindt. Dit is echter niet expliciet vastgelegd in de verordening en het blijft onduidelijk of dit ook geldt voor andere participatievormen.

Advies

KSN adviseert om vast te leggen dat bij alle participatievormen:

- vooraf duidelijk wordt gecommuniceerd waarom inwoners worden benaderd, wat de verwachtingen zijn, welke invloed inwoners hebben en wat er met hun inbreng gebeurt. In deze communicatie kan meertaligheid worden overwogen om deelname te bevorderen. Dit draagt bij aan meer transparantie, vertrouwen en betrokkenheid bij het participatieproces van inwoners met een migratieachtergrond;
- altijd actieve terugkoppeling plaatsvindt naast het openbare eindverslag;
- de vorm van terugkoppeling aansluit bij de manier waarop inwoners zijn betrokken.

Conclusie

KSN concludeert dat de participatieverordening een belangrijke stap zet in het versterken van inwonersparticipatie, maar dat de uitwerking op een aantal cruciale onderdelen nog onvoldoende concreet is om inclusieve en gelijkwaardige participatie in de praktijk te garanderen. Met name het structureel bereiken van ondervertegenwoordigde groepen, de positie van bestaande adviescommissies binnen het nieuwe participatielandschap en de borging van duidelijke communicatie en terugkoppeling vragen nadere uitwerking. Zonder deze concretisering bestaat het risico dat participatie vooral terechtkomt bij inwoners die al goed zijn aangesloten bij gemeentelijke processen, terwijl andere groepen minder goed worden bereikt. KSN benadrukt daarom het belang van duidelijke kaders die niet alleen participatie mogelijk maken, maar ook waarborgen dat deze daadwerkelijk inclusief wordt uitgevoerd in de praktijk.

Met vriendelijke groeten,

Sercan Karadas

Voorzitter Kleurrijk Samenleven Nijmegen

Femke Morel

Ambtelijk secretaris Kleurrijk Samenleven Nijmegen

kleurrijksamenleven@nijmegen.nl